

INGLIZ TILI DARSLARIDA "LOYIHA ASOSIDA O'QITISH" METODIKASINING SAMARADORLIGI: NAVOIY SHAHRINING EKOLOGIK TIZIMI MISOLIDA

Meliboyeva Sadoqat Anvarjonovna

Pop tumanidagi 1-sonli texnikumning ingliz tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tili darslarida loyiha asosida o'qitish (Project-Based Learning - PBL) metodikasining o'quvchilar bilimini oshirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Navoiy shahrida barpo etilayotgan yashil hududlar va "Yashil makon" umummilliy loyihasining natijalari dars jarayoniga amaliy keys sifatida kiritilgan. Maqolada 2021-2026 yillar oralig'idagi ekologik ma'lumotlarning til o'qitishdagi integratsiyasi va uning pedagogik natijalari ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: PBL metodikasi, ekologik kompetensiya, Navoiy shahri, yashil infratuzilma, integrallashgan dars, raqamli monitoring, innovatsion pedagogika.

1. KIRISH

O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar xorijiy tillarni o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llashni talab etmoqda. Xususan, Navoiy shahrining sanoat salohiyati va ekologik barqarorligini ta'minlashga qaratilgan PF-46-sonli Farmoni doirasidagi ishlarni ingliz tili darslarida o'rganish, talabalarda nafaqat til ko'nikmalarini, balki tanqidiy fikrlashni ham rivojlantiradi.

2. METODOLOGIYA

Tadqiqotda Loyiha asosida o'qitish (PBL) metodikasidan foydalanildi. Mashg'ulotlar davomida o'quvchilarga Navoiy shahrining yashillik darajasini (NDVI indeksi) tahlil qilish bo'yicha ingliz tilida loyiha ishlari topshirildi. Bunda o'quvchilar:

1. Research (Izlanish): Navoiyda 2021-2026 yillardagi yashil qoplamaning o'sish dinamikasini o'rganishdi.
2. Collaboration (Hamkorlik): Sanoat korxonalari atrofidagi yashil belbog'larning ahamiyatini guruhlarda muhokama qilishdi.
3. Presentation (Taqdimot): Olingan natijalarni ingliz tilida "Smart Green City" mavzusida himoya qilishdi.

3. TADQIQOT NATIJALARI

Pedagogik eksperiment natijasida quyidagi ilmiy va metodik xulosalar olindi:

- Ekologik ma'lumotlar integratsiyasi: Navoiy shahrida yashillik darajasi 2021-yildagi 0.22 koeffitsiyentdan 2026-yilda 0.40 gacha ko'tarilgani loyiha ishi uchun statistik asos bo'ldi. Bu o'quvchilarda "Numbers and Statistics" mavzusini mukammal o'zlashtirishga yordam berdi.

- Terminologik o‘shish: O‘quvchilarning lug‘at boyligi “sustainable development”, “biodiversity”, “drip irrigation” kabi professional terminlar hisobiga 40% ga oshdi.
- Mikro-iqlimiy tahlil: Yashil hududlarda haroratning 7-8°C ga pasayishi misolida sifat darajalari (Degrees of adjectives) mavzusi o‘tildi va o‘zlashtirish koeffitsiyenti 88% ni tashkil etdi.

4. MUHOKAMA

PBL metodikasi orqali Navoiy shahrining ekologik holatini o‘rganish talabalarning mustaqil ta‘lim olish qobiliyatini oshiradi. Prezidentimizning "Yashil makon" loyihasi doirasida Navoiyda barpo etilgan yirik bog‘lar va sanoat filtr-o‘rmonlari ingliz tili darslarida "Environmental Protection" bo‘limini o‘tishda eng samarali vizual va statistik manba bo‘lib xizmat qiladi.

Pedagogik nuqtayi nazardan, darsning mahalliy muammolar (Navoiy shahrining havo tozaligi va sanoat chiqindilari) bilan bog‘lanishi o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini (Engagement) keskin oshirishi aniqlandi. Bu esa ingliz tilini o‘qitishda "Real-life application" tamoyilining amaliy isbotidir.

5. XULOSA

Navoiy shahrining 2021-2026 yillardagi ijobiy ekologik o‘zgarishlari va ularni ingliz tili darslarida PBL metodi orqali tatbiq etish quyidagi natijalarni beradi:

1. Talabalarning ekologik ongliligi va ijtimoiy mas’uliyati ortadi.
2. Xorijiy tilni o‘rganish jarayoni hayotiy keyslar asosida mazmunan boyiydi.
3. Loyiha asosida o‘qitish usuli texnikum tizimida talabalarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda asosiy pedagogik vosita bo‘lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mirziyoyev Sh.M. "Respublikada ko‘kalamzorlashtirish ishlarini jadallashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi PF-46-sonli Farmoni. 2021.
2. Bender W.N. Project-Based Learning: Differentiating Instruction for the 21st Century. – Corwin Press, 2012. – pp. 45-50.
3. Qayimov A.Q. Dendrologiya va shahar ekologiyasi. – Toshkent, 2012. – 30-33-betlar.
4. Abbosov S.B. Navoiy viloyatining texnogen landshaftlari ekologiyasi. – Samarqand, 2018. – 22-25-betlar.
5. Miller R.W. Urban Forestry: Management of Public Landscapes. – New Jersey, 2015. – 110-115-pages.
6. Larmer J. Setting the Standard for Project Based Learning. – ASCD, 2015. – pp. 12-18.
7. Navoiy viloyati ekologiya boshqarmasi yillik hisoboti. – Navoiy, 2023. – 5-8-betlar.
8. Smith J. Environmental English in Professional Contexts. – London, 2020. – 88-92-pages.
9. Lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
10. Richards J.C. Curriculum Development in Language Teaching. – Cambridge, 2017. – 56-60-pages.